

Δ1.1 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Στα 120 πρώτα χρόνια της ζωής του, από το 1830 έως το 1950, το ελληνικό κράτος εμπλέκεται σε έξι πολέμους, έναν εμφύλιο πόλεμο και πέντε μεγάλες πολεμικές κινητοποιήσεις (Πίνακας 27). Τα ειρηνικά διαλείμματα μεταξύ των πολέμων ήταν πάντοτε σύντομα. Οκτώ διαλείμματα ειρήνης διήρκεσαν μόλις 1 έως 11 χρόνια· και τα δύο που παρατάθηκαν στα 15 και στα 18 χρόνια δεν ήταν και τόσο ειρηνικά· τα σημάδεψαν συνεχείς εντάσεις με την Τουρκία και οι συνακόλουθοι υπερεξοπλισμοί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

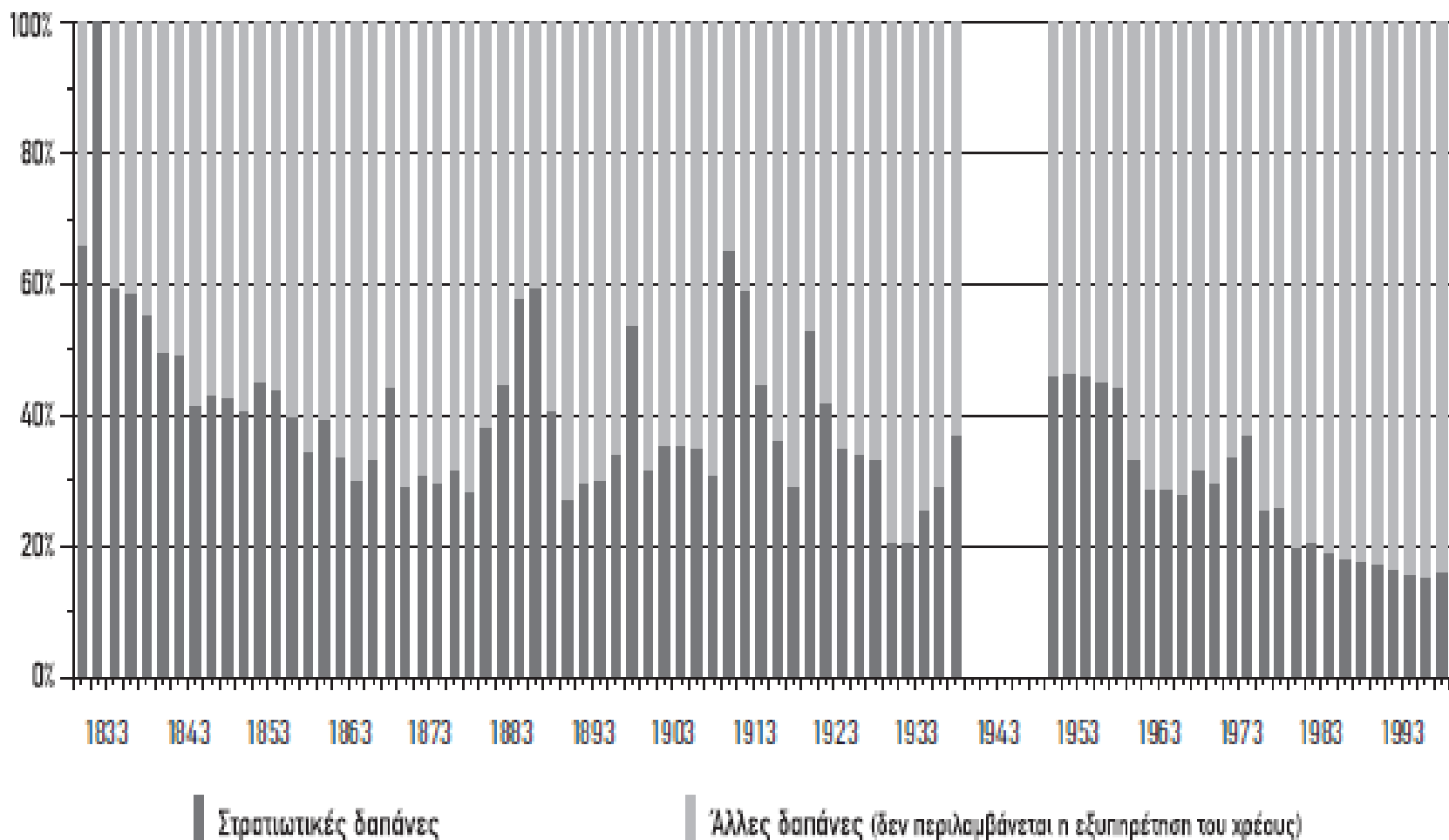
ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ, 1854-1974

Είδος	Χρονολογία	Διάρκεια πολεμικής περιόδου	Διάρκεια ειρηνικής περιόδου
Πολεμική κινητοποίηση	1854-1855	2	11
Πολεμική κινητοποίηση	1866-1869	3	15
Πολεμική κινητοποίηση	1884-1886	2	11
Πόλεμος	1897	<1	7
Πολεμική κινητοποίηση	1904-1908	4	4
Πόλεμος	1912	1	1
Πόλεμος	1913	1	4
Πόλεμος	1917-1918	2	2
Πόλεμος	1920-1922	2	18
Πόλεμος	1940-1941	<1	4
Εμφύλιος πόλεμος	1944-1950	4 / 6	(24)
Πολεμική κινητοποίηση	1974	<1	(28)

Τις δύο τελευταίες «ειρηνικές» περιόδους τις χαρακτηρίζουν οι συνεχείς υπερεξοπλισμοί.

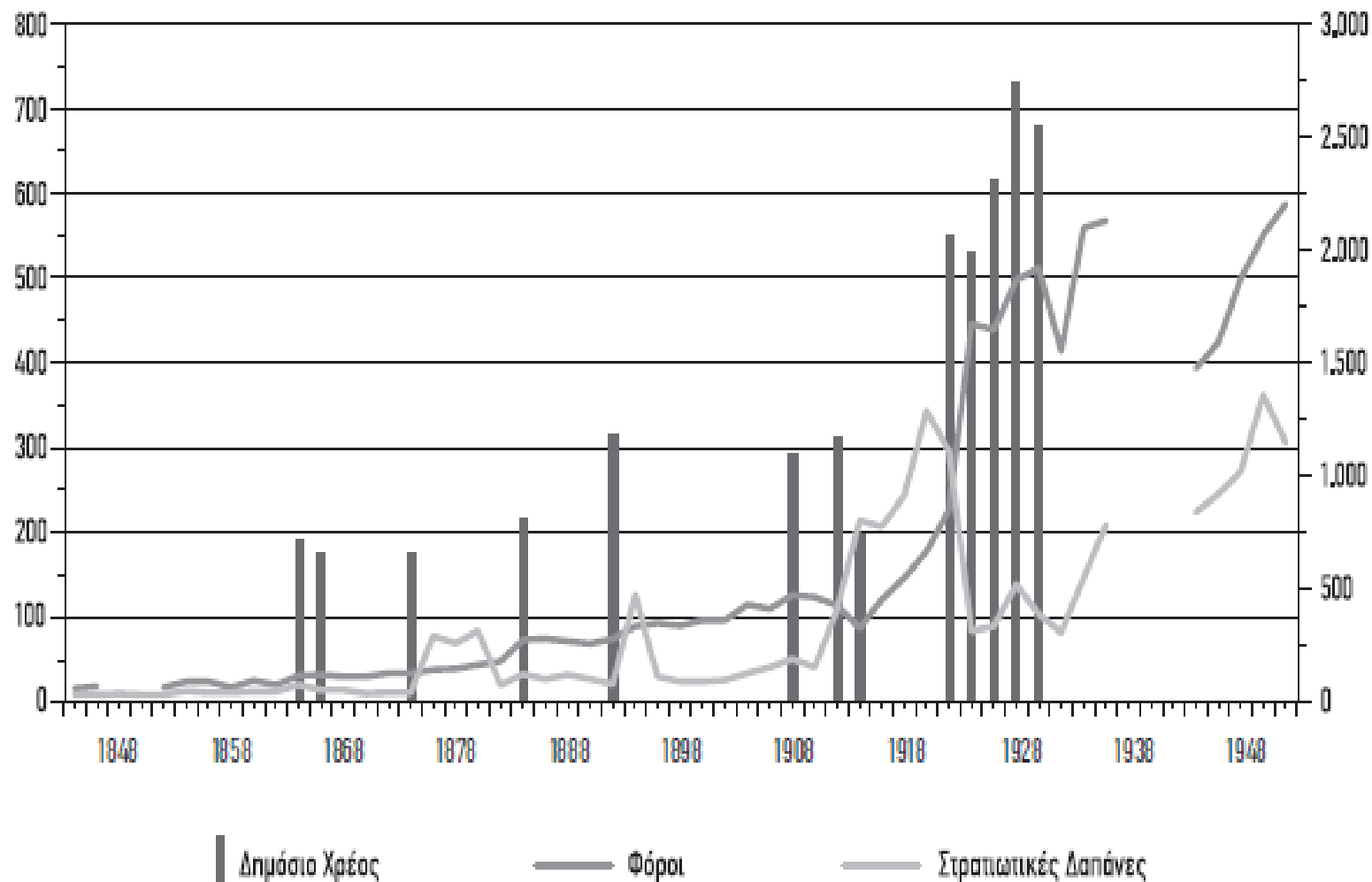
ΓΡΑΦΗΜΑ 5

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ, 1833-1997

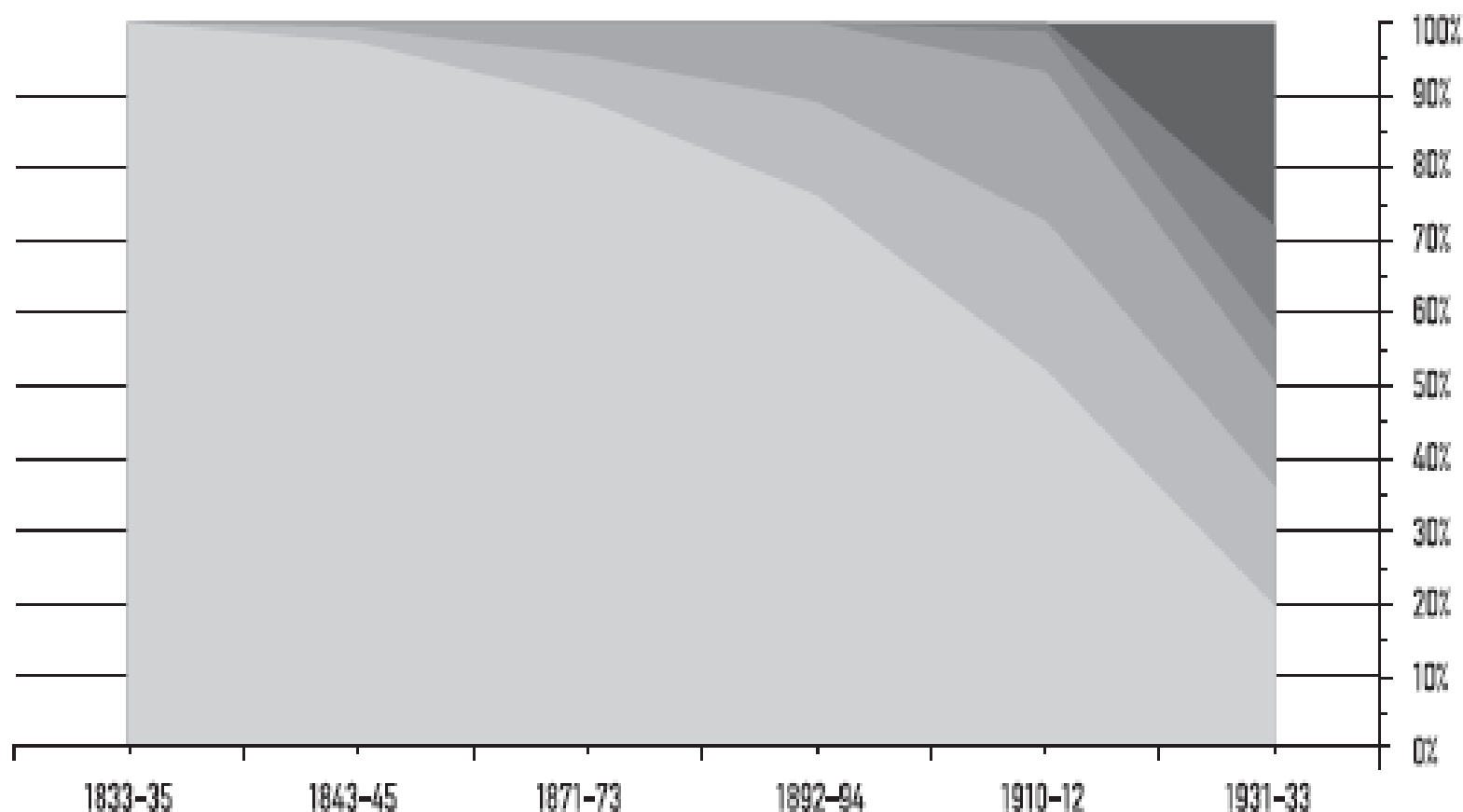
ΓΡΑΦΗΜΑ 6

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ, ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ, 1833-1953 (εκατομμύρια δραχμές)

ΓΡΑΦΗΜΑ 13

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΥΠΑΙΘΡΟΥ / ΠΟΛΕΩΝ ΣΤΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΜΕΣΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ, 1833-1933

■ επί της παραγωγής της υπαίθρου   ■ εμπορίου επιτηδευμάτων και εταιρειών   ■ επί του κεφαλαίου   ■ έκτακτοι και λοιποί άμεσοι   ■ εισοδήματος πλην μισθωτών υπηρεσιών   ■ εισοδήματος εκ μισθωτών υπηρεσιών

Πηγές: ΓΒΔ, «Ατελέσφοροι...» (1993).

ΟΙ ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, 1642-1947

Χρονολογίες θέσπισης

Φόρος εισοδήματος		Φόρος κληρονομιών	
Μ. Βρετανία	1642-1799	Βέλγιο	<1841
Ιρλανδία	1842	Ολλανδία	1850
Πορτογαλία	<1852	Ισπανία	1851
Ελβετία	<1856	Πορτογαλία	1852
Ιταλία	1871	Ελβετία	1856
Δανία	1872	Ιταλία	<1862
Νορβηγία	<1875	Μ. Βρετανία	1870
Γερμανία	<1881	Ιρλανδία	1870
Φινλανδία	1890	Γαλλία	1871
Ολλανδία	1893	Δανία	1872
Αυστρία	1898	Νορβηγία	1876
Σουηδία	1903	Γερμανία	1881
Ελλάδα	1910	Ελλάδα	1898
Γαλλία	1916	Αυστρία	1908
Βέλγιο	1922	Φινλανδία	1918
Ισπανία	1941	Σουηδία	1947

Πηγές:

Για την Ελλάδα: ΓΒΔ, «Ατελέσφοροι...» (1993), επεξεργασία στοιχείων από τους Απολογισμούς του Ελληνικού Κράτους, 1833-1933.

Για την Ισπανία και την Πορτογαλία, *Colloque des Treilles*, 1987, Fr. Comin, «Les reformes des contributions et l'évolution des impôts dans l'Espagne contemporaine (1800-1986)», σ. 26 κ.ε., και Μ.-Ε. Mata, «L'évolution du système fiscal portuguais du XVIIIe siècle à nos jours», *Tabl. 6*. Για τις άλλες χώρες, P. Flora et al, «State, Economy and Society in Western Europe, 1815-1975», σ. 281-344.

Τα στοιχεία του P. Flora βασίζονται στις φοροεισπράξεις των κεντρικών κυβερνήσεων για όλες τις χώρες, πλην αφενός Δανίας, Νορβηγίας και Φινλανδίας, για τις οποίες συμπεριλαμβάνονται και τα έσοδα των τοπικών κυβερνήσεων και/ή των διοικητικών αρχών, και αφετέρου Ελβετίας και Γερμανίας, για τις οποίες συμπεριλαμβάνονται τα τοπικά φορολογικά έσοδα εκτός των εισπράξεων των Κοινοτήτων. Για τις λοιπές χώρες, της Ελλάδος συμπεριλαμβανομένης, τα τοπικά έσοδα είναι σχετικώς χαμηλά, άρα δεν επηρεάζουν πολύ την σύγκριση. Στην Πορτογαλία, την Ελβετία και τις γερμανικές χώρες, ο φόρος εισοδήματος καθιερώθηκε πριν από τις χρονολογίες για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία. Επομένως στον Πίνακα αναγράφονται οι χρονολογίες των πρώτων στοιχείων με προηγούμενο το σύμβολο <, π.χ. <1856. Στην Ιρλανδία, η χρονολογία 1922 δεν είναι, ουσιαστικά, το έτος εισαγωγής του φόρου, αλλά της ανεξαρτησίας του ιρλανδικού κράτους. Ο φόρος εισοδήματος υπήρχε στην Ιρλανδία, όπως και στις λοιπές χώρες του Ην. Βασιλείου, από το 1799/1842, ο δε φόρος κληρονομιών από το 1870. Πρβλ. «Οικονομική Επιθεώρησης» 9 (1881-1882), σ. 222-223.

Ο ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, 1844-1941

Ποσοστά επί των συνολικών κρατικών εσόδων

	Έτος	%	Έτος	%
Νορβηγία	1875	30,50	1925	63,90
Ελβετία	1856	25,50	1925	56,00
Μ. Βρετανία	1844	10,00	1927	45,80
Δανία	1872	9,00	1926	42,70
Γερμανία	1881	14,30	1927	38,80
Φινλανδία	1890	16,20	1924	36,10
Σουηδία	1903	7,60	1926	26,60
Ιταλία	1877	17,80	1927	26,00
Ολλανδία	1895	4,50	1926	24,00
Ιρλανδία		-	1926	24,00
Γαλλία	1919	11,80	1927	23,20
Βέλγιο	1922	9,80	1928	14,70
Αυστρία	1898	3,40	1928	12,60
Πορτογαλία	1852	20,00	1927	8,00
Ελλάς	1910	0,40	1928	5,16
Ισπανία			1941	1,00

Πηγές: ΓΒΔ, «Ατελέοφοροι...» (1993), επεξεργασία στοιχείων από τους Απολογισμούς του Ελληνικού Κράτους, 1833-1933.

Ο ΦΟΡΟΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, 1841-1947

Ποσοστά επί των συνολικών κρατικών εσόδων

	Έτος	%	Έτος	%
Νορβηγία	1875	30,50	1925	63,90
Μ. Βρετανία	1871	7,90	1927	10,30
Πορτογαλία	1852	2,00	1927	9,00
Ολλανδία	1851	6,30	1926	8,40
Ισπανία	1851	2,00	1927	6,00
Ιρλανδία			1926	4,50
Αυστρία	1908	5,90	1928	2,90
Βέλγιο	1841	7,80	1938	2,60
Ελβετία	1856	2,40	1925	2,30
Δανία	1872	2,00	1926	1,80
Σουηδία			1947	1,80
Ελλάς	1898	0,02	1928	1,16
Φινλανδία	1918	1,20	1938	1,00
Γερμανία	1881	1,70	1927	0,80
Νορβηγία	1876	0,90	1925	0,60
Ιταλία	1863	2,80	1927	0,40
Γαλλία	1871	9,30	1938	0,30

Πηγές: ΓΒΔ, «Ατελέσοφοι...» (1993), επεξεργασία στοιχείων από τους Απολογισμούς του Ελληνικού Κράτους, 1833-1933.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ, 1998-2000

Σε ποσοστό % του ΑΕΠ

	1998	1999	2000-α	2000-β
ΝΑΤΟ, σύνολο	2,2	2,2	2,2	
ΝΑΤΟ, ευρωπαϊκές χώρες	2,2	2,2	2,2	
Τουρκία	4,2	5,2	5,2	6,0
Ελλάς	4,8	4,8	4,9	4,9
ΗΠΑ				3,0
Γαλλία				2,7
Μ. Βρετανία				2,4
Τσεχία				2,3
Πολωνία				2,0
Ιταλία				1,9
Νορβηγία				1,9

Πηγές:

The International Institute for Strategic Studies, «The Military Balance (2000-2001 και 2001-2002)», London, Oxford University Press, 2001 και 2002, σ. 297, 299 (εκτός της στήλης 2000-β της οποίας τα στοιχεία προέρχονται την «International Herald Tribune», Europe, 8.10.2001).

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ, ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ, 1948-1998 (εκατομμύρια δραχμές)

